

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XXXV. Si avus donet bona sua filio in contractu matrimonij, & illius contemplatione, sub pacto convento & concordato, quod filius donet primogenito ex nepotibus, seu liberis ex illo nascituris ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

vendit, multa illius membra ante alienationem Baronie vendiderat, & separaverat; reservatis sibi iuribus feudum superius concernentibus, ex qua observantia constat consuetudinem separandi, & dismembrandi, etiam in ipsa baronia de qua agebatur, jam antea fuisse introductam.

CAPVT XXXV.

Si avus donet bona sua in contractu matrimonii, & illius contemplatione, sub pacto convento & concordato, quod filius donet primogenito ex nepotibus, seu liberis ex eo natis, medietatem bonorum suorum; dictusque avus similiter substitutionem in eodem contractu faciat: utrum alii liberi secundogeniti, petere possint bona, sic per avum & per eorum patrem donata, reponi in globo, ad effectum impinguandi eorum legitimam, quam petunt super bonis paternis.

S V M M A R I V M.

- 1 Dum pater in contractu auctoritatem interponit, non censetur una ex partibus contrahentibus.
- 2 Filius in adventitiis, quorum usufructus patri queritur, sine ejus auctoritate contrahere non potest.
- 3 Ex pactis matrimonialibus ius irrevocabile acquiritur uxori, & liberis.
- 4 Verba donationis pour luy, & les siens, non comprehendunt liberos, nisi sint heredes.
- 5 Dictio Gallica, & les siens, quoscunque heredes comprehendit; sicut etiam de jure communi.
- 6 Donatio facta per avum filio, si sit merè hereditaria, computatur in calculo legitima.
- 7 Quaecunque in legitimam imputantur, augent etiam calculum legitima.
- 8 Feudum hereditarium auget calculum legitima liberorum.
- 9 Quaecunque filiis queruntur ex stipulatione paterna, imputantur & computantur in legitima calculo.
- 10 Feudum novum imputatur, & computatur in legitima.
- 11 Non solum feudum hereditarium, sed etiam mixtum, pro se & filiis, & heredibus stipulationum imputatur, & computatur in legitima.
- 12 Hoc maxime procedit, dum agitur de bonis quorum omnes filii sunt capaces.
- 13 Legitima liberorum non minuitur per voluntarias quascunque alienationes.
- 14 Bona procedentia ex fideicommissio avito, non augent calculum legitima.
- 15 Fideicommissum antiquum non est, quod incipit ab ea persona, super ejus bonis petitur legitima.
- 16 Alienationes patris voluntariae, & quae non sunt onerosae, non nocent legitima liberorum.

- 17 Alienatio ex quibus dicatur voluntaria.
- 18 Alienatio non est onerosa, nisi lucrum & onus ex utraque parte aequalitatem contineat.
- 19 Alienatio non minuit legitimam, quamvis pro parte esset lucrativa; sed debet esse in totum onerosa, ut praedictet legitima liberorum.
- 20 Quando donatio incipit à persona liberorum, utrum per eam minuat legitima, pendet ex circumstantiis.
- 21 Quando donatio incipit à persona filii, & desinit in personam nepotum, bona sic donata computantur ad augendas legitimam liberorum.
- 22 Quando pater tantum recipit, quantum donat, non fit praedictum liberis: ideo bona reciproce donata non computantur.
- 23 Ad evitandam inequalitatem inter liberos multa computantur, quae alias non computarentur.
- 24 Donatio imputatur in legitimam, licet contemplatione matrimonii facta fuerit.

Pater filio suo, contemplatione matrimonii medietatem omnium bonorum suorum inter vivos donaverat, cum pacto convento & concordato, quod filius, idemque donatarius sub auctoritate ejusdem patris sui, eadem inter vivos donatione medietatem omnium bonorum suorum, uni ex masculis ex eodem matrimonio natis, donaret, per eundem filium eligendo; eoque non eligente, dicta medietas ad primogenitum deveniret, interveniente Notarii pro interesse habentibus stipulatione. Filio mortuo, relictis nepotibus, solus primogenitus medietatem vindicabat, secundogenitis legitimam super medietate, per filium eundemque ipsorum patrem donatam, sibi assignari postulantes; saltem ad effectum, ut bona illa in cumulo ponerentur ad impinguandas legitimam ipsorum. Recusabat primogenitus dicens se medietatem donatam obtinere ex pacto & providentia avi, qui donationem filio non fecisset, nisi pariter filius liberis suis, ejusdemque avi nepotibus irrevocabiter donasset: & sic in globo bonorum filii, ejusdemque sui parentis reponenda non esse.

Respondi tamen pro aliis liberis omnia in globo esse reponenda, ad impinguandam legitimam liberorum: considerando hic agi de duabus distinctis donationibus, quarum una ab avo, altera à filio facta fuit. In prima avus filio, in secunda filius nepotibus, iisdemque liberis suis donat. In prima avus sibi jus reversionis reservat; in secunda, nulla adest avi, sed tantum Notarii pro interesse habentibus stipulatio. Si autem avus nepotibus ex pacto & providentia quæri voluisset, non solum ipse pro nepotibus stipulationem interposuisset, sed etiam intervenisset uti contrahens pro interesse suo; cum tamen duntaxat intervenit uti auctoritatem praestans: quoties siquidem pater auctoritatem interponit, contrahere non dicitur, ex Rota apud Pic. decis. 59. n. 9. & 12. Vbi dicitur, patris consensum interpositum ad auctorizandum, non censeri interpositum ad contrahendum. Gratian. discept. forens. c. 327. n. 36. Franch. decis. 585. n. 6. Thesaur. lon. lib. 2. q. forens. 37. n. 2. & hanc esse communem Doctorum sententiam testatur Pascal. de patr. potest. part. 1. cap. 6. n. 114. Avus igitur intervenit tanquam auctoritatem praestans. † Quia etiam de adventitiis, veluti de bonis maternis, quorum usufructus ad cum

eum spectabat, filius sine ejus autoritate contrahere non poterat. Gratian. *discept. cap. 781. num. 7.* Multò igitur magis id locum habet, cum non simpliciter avus intervenerit, sed expresserit se donationi interfuisse animo autoritatem præstandi.

3 Et verba illa, cum pacto convento & concordato, non sunt ad auum referenda, quasi ipse convenerit & concordaverit, sed ad uxorem & illius affines in dicto matrimonio præsentibus, & contrahentes, quibus jus quærebatur per pacta & conventiones matrimoniales. Vincent. de Franch. *decis. 205. num. 3.* Fontanel. de pact. nuptial. *claus. 4. gloss. 1. num. 30.* copiosè Rota *decis. 44. per tot. part. 6. recent.* ergo pactum non debet ad auum referri, ubi non contraxit, sed autoritatem præstitit, ut mox dictum est.

4 Præsertim quia in donatione per auum facta intervenit stipulatio filii, pro se, & suis heredibus, & successoribus quibuscumque: unde liberi illis succedere debent tanquam hæredes, quia verba illa *pour luy & les siens*, non comprehendunt suos, nisi pariter sint hæredes, ex doctrina Ferrer. ad Guid. Pap. *decis. 230.* Cod. Fabrian. *lib. 6. tit. 18. de verb. signific. definit. 3.* ¶ Et quod significatione verbi *& les siens*, in contractibus juxta Gallicum sermonem, hæredes quicumque comprehendantur, tradit Auzan. in *l. si patrum ff. de probat.* & in terminis juris communis, Calanat. *consil. 45. num. 172.* & 173. Surd. *consil. 322. maxime num. 61.* & 62. Quod intellige juxta distinctionem de qua infra, *cap. 5. num. 13.*

In donatione verò per filium facta, Notarius stipulatus fuit pro liberis, tanquam liberis; cum prima stipulatio interposita fuisset pro ipsis tanquam hæredibus.

6 Prima itaque donatio ab avo facta, reponenda est sine dubio in globo hereditatis, ad impinguandam legitimam, cum sit merè hereditaria, propter verba stipulationis expressa in favorem heredum: Grass. in § *legitima*, *quest. 22. num. 3.* ubi agit de feudo hereditario imputando, & per consequens reponendo in globo hereditatis, ad impinguandam legitimam. ¶ Generalis siquidem est regula, quod ea quæ imputantur, veniunt in calculum ad impinguandam legitimam.

7 Surd. *consil. 427. in principio*, ubi dicit istas quæstiones, nempe imputationis, & repositionis in globo calculi, fraternisare. Mangil. de *imput. quest. 9. num. 88. in fine.*

8 ¶ Et de feudo hereditario imputando in calculo legitimæ, agit Rosental. in *trat. de feud. cap. 6. §. 13. num. 32.* ¶ Et generaliter quæcumque filii quærun- tur ex stipulatione paterna, in legitimam imputantur,

9 & computantur. Surd. *d. consil. 427. num. 45.* ¶ Vnde dicunt Doctores, quod feudum novum imputatur & computatur in calculo legitimæ, quia filius acquiritur ex stipulatione paterna. Merlin. de *legitima*, *lib. 2. tit. 1. quest. 6. num. 1.*

11 Quod non solum procedit in feudo merè hereditario, sed etiam in mixto, quod videlicet pater stipulatus fuit pro filiis, & hæredibus. Idem Merlin. *d. tit. 1. quest. 7. num. 1.* & 2. quia computatur in legitimæ calculo quicquid est hereditarium. Rosent. *d. cap. 7. concl. 13. num. 12.*

12 Præsertim verò præmissa locum habent, quando alii filii agentes ad consecutionem legitimæ, sunt capaces successionis ad bona illa, ex paterna stipulatione quæsitæ, prout in hoc casu, in quo electio cadere poterat in quemlibet ex liberis eligendum, juxta verba contractus: Rosental. *dict. cap. 7. conclusionem 13. num. 8.*

13 Secunda verò donatio, tanquam procedens ex mera liberalitate filii donantis, nec ullo avi interveniente gravamine, similiter in calculo ponenda est, quia

pater liberorum legitimam per quamcumque voluntariam alienationem minuire non potest. Craver. *consil. 165. num. 5.* Surd. *consil. 332. num. 14.* Gratian. *discept. 147. num. 52.* Ludovici. *d. decis. 539. n. 3.* & 19.

Neque obstat si dicatur, nepotes consequi donationem ex pacto & providentia avi, quo casu non augeat legitimam nepotum, uti procedens ex fideicommissio avito: Fusar. de *substit. quest. 649. num. 1.* Peregr. *consil. 37. num. 6. volum. 1.* Menoch. *consil. 1214. num. 31.* & *lib. 4. præsumpt. 197. num. 6.* & 7. Bertazol. *consil. civil. 101. num. 16.* & est textus in *l. irritum, C. ad leg. falcid.*

Siquidem Respondetur primò, prædicta procedere in fideicommissio antiquo, quale non est illud de quo agitur; cum incipiat ab ipso filio absque stipulatione avi. Merlin. de *legit. tit. 2. quest. 1. num. 2.* & 7. adinstar feudi novi, de quo supra actum est: & tradit Cancr. *part. 1. cap. 12. de feud. num. 65.* & 68. in *novis.* Fontanel. de pact. nuptial. *claus. 5. gloss. 1. part. 2. n. 115.* Novum enim dicitur, quod habet initium in persona primi possessoris. Curtius Jun. de *feud. part. 1. cap. 9. num. 6.*

Secundò Respondetur, ad hoc ut bona per patrem alienata eximantur à calculo legitimæ, duo necessarìo copulativè intervenire debere, nempe quod talis alienatio fiat ex causa onerosa, & quod non sit voluntaria, alioquin his duobus non concurrentibus, alienatio non impedit quin legitimam capiatur de bonis alienatis. Seraph. *decis. 416. num. 27.* & 22. Menoch. *consil. 691. num. 7.* ¶ Porro alienatio de qua agitur, non solum est voluntaria, ut supra ostensum fuit, & probatur ex traditis à Menoc. *dict. consil. 691.* Rota *decis. 111. num. 2. part. 4. recent.* ubi ostenditur donationes non esse res alienum necessarium, sed voluntarium; verum etiam facta fuit ex causa lucrativa, non autem ex causa onerosa, quia bona avita, quorum medietas filio donabatur, modica erant respectu bonorum filii, qui pinguem hereditatem maternam possidebat, & spem habebat successionis opulentissimæ consanguineorum suorum; & sic non poterat prætendi, quod donatio per filium facta fuerit titulo oneroso, nempe quod donata fuerint illi per avum bona æquivalentia, nec in re, nec in spe. ¶ Quæ bonorum

æqualitate cessante, non dicitur titulus onerosus. Merlin. de *legit. lib. 2. tit. 1. quest. 18. num. 3.* Seraphin. *dict. decis. 416. num. 11.* ubi dicitur, quod non quælibet causa onerosa sufficit ad effectum, ut legitima detrahi non possit, sed ea demùm quæ verè est, & merè onerosa, & non habet lucrum admixtum; aliàs dicitur causa quasi lucrativa, quæ non impedit legitimam filiorum. ¶ Quia cum talis alienatio censeri

possit partim onerosa, partim lucrativa, in materia favorabili, qualis est legitimæ detractio, mixtum assumit naturam illius simplicis quod favorabilius est. Merlin. in *d. lib. 2. tit. 1. quest. 19. n. 15.* & 16. Seraph. *d. decis. 416. num. 27.* & 29.

Respondetur tertio, pro vera hujus materiæ intelligentia, duos casus distinguendos esse. Primus est, quando avus facit donationem filiis, seu liberis ex futuro filii matrimonio nascituris: & hoc casu quidam DD. existimant, bona donata non venire in calculum legitimæ, cum non fuerint donata filio, sed nepotibus ex eo; & per consequens non augeant globum bonorum filii, ut decisum refert Maynard. *lib. 5. cap. 89.* Alii verò contrarium existimant, quia donatio illa videtur facta nepotibus contemplatione filii: & hanc posteriorem sententiam tuetur Charondas, reprobandus Maynard. mox allegatū, ut videre est apud eundem Charondam *lib. 5. respons. 72.* Ego verò hujus articuli decisionem existimo de-

pendere

pendere ex facti circumstantiis; utrum videlicet avus maluerit bona ad nepotes potius pervenire, quam ad filium, & utrum potius nepotum personam, quam filii fuerit contemplatus: sed hic non est insistendum, cum non sit casus noster.

21 Secundus itaque casus qui nostro convenit, est quando donatio incipit à persona filii, licet desinat in personam nepotum ex eo; veluti cum avus donat filio sponso futuro, quamvis postea ipsum gravet de restituendo nepotibus ipsius avi; & hoc casu bona sic donata veniunt in calculum legitimæ, ut bene comprobatur etiam in fortiori casu Berengar. Fernand. in l. quartam, in 2. prefat. n. 14. in addit. ff. ad leg. falcid., cujus verba hic succulenta recensentur, quia non in omnibus codicibus realis additio reperitur: sic igitur loquitur Fernand. *Aliud si dederit filio sponso, licet cum substitutione, quia liberalitas in filium terminatur; præsertim quando liberis donavit pater & sponsus, ut dixi in casu domus de Biron. Ideo legitima capitur ex omnibus bonis, ut paternis. Hætenus Fernandus.*

22 Quartò respondetur, quod ideo donatio, aut alienatio onerosa non computatur in calculo legitimæ, quia pater tantum recipit ex una parte, quantum donat ex alia, & sic nulla fit fraus legitimæ aliorum liberorum: quia si amittunt legitimam in eo quod pater donat, illam lucrantur in eo quod pater acquirit: ut consideravit Menoch. d. conf. 691. n. 3. vers. cum anim ita. Sed in casu nostro aliud est, quia liberi privantur legitimæ, non solum quoad bona per eorum patrem, sed etiam quoad bona per avum donata; cum pater fuerit oneratus restituere utrumque bonorum genus, tam propria, quam avita: semper enim dicitur inofficiosa donatio, quoties pater seu donator non tantum retinet in bonis, quantum capit legitimam liberorum. Ludovif. decis. 539. n. 4.

Denique considerandum est, quod si bona donata non computarentur in calculo legitimæ, magna insurgeret inter liberos injustitia & inæqualitas: nam ex medietate paternorum donata nihil consequerentur; ex residua verò medietate, nihil pro legitimæ, vel parum si superesset, propter dotem maternam, & debita per patrem concepta: certum est autem, quod stante inæqualitate inter liberos, ea computantur in legitimam, quæ aliis non computarentur. Thesaur. lun. lib. 2. quest. forens. 68. n. 4. vers. & si patrimonium esset tenne. Merlin. delegit. lib. 2. tit. 1. q. 4. num. 18. Cost. de subsid. remed. 90. n. 8.

24 Nec quidquam obstat, quod agatur de donatione facta contemplatione matrimonii: Quia hæc consideratio non impedit quin sit locus imputationi, & computationi talium bonorum in calculo legitimæ. Rot. decis. 453. n. 8. & 526. n. 5. part. 1. recent. Et ex præmissis constat, non obstat tradita per Mart. conf. 97. & Menoch. conf. 1126. cum loquantur in casibus omnino diversis, ut videre est apud ipsos, nempe de donatione reciproca, in qua donator tantum accipit, quantum donat; & sic non fit præjudicium legitimæ, quod non verificatur in casu proposito, in quo tam donata, quam accepta fideicommissio supponuntur.

CAPVT XXXVI.

Utrum laudimium debeat domino directo si duo fratres bona paterna dividant; ita ut unus hæreditati, alter legato mille scu-

torum sibi per patrem facto renunciaret. Quid si per viam repudiationis id fiat: possint ne postea partes à contractu, non soluto laudimio recedere. Quid si agatur de divisione, in qua unus pecuniam contulerit pro æqualitate servanda. Et in quo differant Doctores Galli ab aliis circa hanc controversiam.

S V M M A R I V M.

- 1 Ex divisione laudimium debetur pro rata pecunie date, juxta statutum Avenionense & Comitatus Venayssini.
- 2 Si ex duobus fratribus dividendis, ex una parte fiat renunciatio legati paterni in pecunia consistentis, utrum debeat laudimium.
- 3 Ex permutatione laudimium debetur de jure communi.
- 4 Ex repudiatione non debetur laudimium, secus ex renunciatione.
- 5 Quomodo inter se differant renunciatio, & repudiatio.
- 6 Quando in contractu adest pactum resolutivum, partes ab eo recedere possunt absque metu solutionis laudimii.
- 7 Quando res est integra, & nondum facta est traditio, partes à contractu recedentes non tenentur solvere laudimium domino.
- 8 Si statuto caveatur, laudimium de donationibus non deberi, intelligendum est de moris donationibus, & lucrativis, non de onerosis.
- 9 Si in contractu divisionis unus alteri pecuniam in compensationem dederit, laudimium debetur pro rata pecunie.
- 10 Intellige ut locum habeat in divisione universali totius hæreditatis; aliud est si agatur de divisione domus, aut alterius rei particularis, quæ commodam non patitur divisionem: tunc enim laudimium non debetur.
- 11 In alienatione necessaria dominus directus non habet ins prelationis.
- 12 In Gallia non debetur laudimium ex divisione, quanvis pecunie traditio in ea interveniat, ex causa æqualitatis servanda.

IN contractu divisionis laudimium deberi pro rata pecunie, quæ alteri ex dividendis in compensationem bonorum assignatur, apud nos indubitatè juris est, propter claram dispositionem statuti Comitatus, art. 249. quod etiam in Civitate Avenionensi observatur ex dispositione statuti lib. 1. rubric. 72. artic. 9. Verùm si unus ex fratribus per contractum renunciaret hæreditati paternæ, alius verò renunciaret legato mille scutorum, dubitatur utrum hoc casu laudimium debeat, si talis renunciatio in contractu divisionis bonorum paternorum facta fuerit.

Supponendum est in primis secundum juris communis dispositionem, laudimium ex permutatione deberi, ut tradit Bertrand. conf. 123. num. 1. vol. 1. posterior, Burgius in tract. de laudim. part. 2. inspect. 4. num. 4.

Secundò supponendum est, quod licet ex repudiatione non debeat laudimium; tamen ex renunciatione debetur: repudiatio seu refutatio respicit jus quæren-